

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Изходящ №	дата 201 г.
Входящ № 842	дата 24.09.2026
София 1113, бул. Шипченски проход № 52, бл. 17 тел.: 02/ 979 29 98 ; факс: 02/ 870 21 91	

Становище

НА

ПРОФ. Д-Р СИМЕОН ЕВСТАТИЕВ

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Катедра по арабистика и семитология

Професор по ПН 2.2. История и археология

ОТНОСНО КАНДИДАТУРАТА НА

ГЛ. АС. Д-Р СТРАХИЛ ВАЛЕНТИНОВ ПАНАЙОТОВ

За заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 2.2. История и археология, научна специалност „Документалистика, архивистика, палеография, включително историография и изворознание“,

обявен за нуждите на секция „Помощни исторически дисциплини и информатика“ в Института за исторически изследвания при БАН в ДВ, бр. 53 от 09.06.2026 г.

Становището е изготвено във връзка със Заповед № 64 / 06.08.2026 г. на Директора на Института за исторически изследвания – БАН доц. д-р Надя Филипова, както и въз основа на Протокол № 1 / 11.08.2026 г. от заседание на Научното жури.

Гл. ас. д-р Страхил Валентинов Панайотов е единствен кандидат по конкурса, инициран от секция „Помощни исторически дисциплини и информатика“ в Института за исторически изследвания (ИИСТИ) – БАН. Кандидатът има вече натрупан трудов стаж в ИИСТИ – от 1 януари 2019 г. като асистент, а от 28 февруари 2022 г. като главен асистент. Представените от него документи и публикации, както и справка по чл. 26 от ЗРАСБ, показват съответствие с минималните наукометрични изисквания за заемане на академичната длъжност по обявения конкурс съобразно ЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИСТИ при БАН.

Д-р Панайотов кандидатства по конкурса с 14 постдокторски авторски публикации – 1 книга (*Mesopotamian Eye Disease Texts: The Nineveh Treatise. Die babylonisch-assyrische Medizin in Texten und Untersuchungen* 10. Berlin–Boston: De

Gruyter, 2020, в съавторство с Марк Гелер) със специфичен монографичен характер, включена като хабилитационен труд, 1 допълнителна монография (*Die Lampe am Krankenbett. Untersuchungen zu altorientalischen Gebeten an den Lichtgott Nuska*. Cuneiform Digital Library Preprints 4, 2016), 5 студии и 7 статии (една от които е всъщност рецензия). Някои от публикациите са индексирани в Scopus и Web of Science. Към материалите е приложено и допълненото и преработено издание на дисертацията за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ (*Таблички с дръжка (амулетни таблички) от Месопотамия – II – I хил. пр. Хр.*, София: ДиоМира, 2016).

Представените за участие в конкурса научни публикации показват натрупания значителен изследователски опит на д-р Панайотов в областта на асириологията, наричана все по-често в англоезичната литература и древни блискоизточни изследвания (от англ. Ancient Near Eastern Studies). Същевременно прави впечатление и ясният изследователски фокус на кандидата върху конкретно поле, свързано с някои актуални тенденции в съвременната асириология, насочени към области като история на древноизточната медицина въз основа на задълбочено извороведско проучване на мащабното клинописно наследство на Древна Месопотамия.

Хабилитационният труд *Mesopotamian Eye Disease Texts: The Nineveh Treatise* (*Die babylonisch-assyrische Medizin in Texten und Untersuchungen* 10. Berlin–Boston: De Gruyter, 2020, в съавторство с Марк Гелер) представлява резултат от задълбочено проучване и извороведска работа. В него за пръв път в съвременната асириология се предлага цялостно изследване на текстовете за очни заболявания от Древна Месопотамия, като е включен и техен пълен превод на английски език. Книгата е първото по рода си епиграфско критическо издание, в което са систематизирани всички познати паралелни текстове от II и I хилядолетие пр. Хр. Разкрити се ключови паралели с древноегипетската, арамейската, сириакската и гръко-римската медицина, като е аргументирана тезата за централната роля на клинописната медицина в античния свят. Тезата е умело разгъната още във въвеждащите проблематиката части на книгата, сред които прави впечатление аналитичният предговор, написан от д-р Страхил Панайотов (“Overview of Cuneiform Eye Disease Texts”, стр. 1–16).

Предлаганият от д-р Панайотов епиграфски и палеографски анализ на молитвени заклинания към Нуска, месопотамския бог на светлината, предприема

задълбочено асириологично изследване въз основа на клинописни паметници от град Ашур, запазени в музея „Пергамон“ в Берлин. В това изследване всяка молитва е представена филологически прецизно като критическо издание с превод и подробен културно-исторически коментар. Интерес в по-широк блискоизточен контекст представляват наблюденията на автора, че върването, според което лампата притежава магически сили, има връзка дори с произведения като „Аладин и възшебната лампа“ от „1001 ноци“ (с. iii).

Студиите от включените в материалите по конкурса публикации на свой ред показват усета на гл. ас. Страхил Панайотов да разкрива нови и нови аспекти от обширното поле на древната блискоизточна медицина. В една от студиите (от 2025 г.) въз основа на конкретни клинописни таблички, разбираме повече за начина, по който в Древния Близък изток още през VIII век пр. Хр. са разглеждали бронхиалните заболявания, и каква е връзката между тези практики и предписанията като познатите ни от Хипократовия корпус. Друга студия (2020 г.) на свой ред възстановява пред погледа на читателя „сцената на болничното легло“ в Древна Месопотамия.

Още в студиите на д-р Панайотов от 2018 г. проличават качествата на асириолог, който впоследствие успешно се утвърждава и в международната наука. Една от студиите представя засвидетелстваните досега паметници от жанра егалкура, като дава основа за по-нататъшни проучвания върху „влизанията в двореца“. Другата студия от тази година на свой ред се занимава с Ашурския медицински каталог, който е отправна точка за реконструкцията на месопотамските лечебни корпуси. Тук прави впечатление интересът на автора към връзката между магия и медицина, който той продължава да развива и впоследствие.

Статиите, представени от гл. ас. д-р Страхил Панайотов, също са показателни за търсенето на тази връзка. В статия от 2024 г. например той се занимава със съпоставката между демони и вируси, но не за да установи пряка връзка помежду им, а за да вникне в тяхната таксономия, като прокарва интересни паралели между древната наука и съвременната вирусология. В статия от предходната 2023 г. пак е предприет опит за преосмисляне на взаимоотношенията между клинописната медицина, магията и вещерството в късноасирийските Ашур и Ниневия.

В повечето публикации на гл. ас. д-р Страхил Панайотов той говори като историк на Древния Близък изток с ярко изразени филологически качества и усет към

едно специфично поле, което би могло да се обозначи като клинописна текстология. Приносител му в това поле, а в по-общ план и в съвременната асириология, са описани изчерпателно и убедително в приложената Справка за научните приноси. Свидетелство за вече разпознаваемия принос на д-р Панайотов в съвременната асириология са множеството цитирания на неговите публикации, описани и в съответната наукометрична таблица. Част от тези цитирания са в международно признати реферирани издания на различни езици.

Специално трябва да бъде открит и фактът, че така очертаващият се международен научен профил на кандидата се дължи в немалка степен и на натрупания от него опит в институции като Британския музей, както и на уменията, придобити при реализацията на значими научни проекти. Множеството стипендии и грантове, спечелени през изминалите години от д-р Панайотов, и работата му в престижни научни институции в Германия, Великобритания и други страни, са свидетелство за огромна изследователска енергия и вече солидна международна мрежа от контакти. Самият хабилитационен труд, представен по настоящата процедура, е продукт от ERC Advanced Grant към Свободния университет в Берлин с акроним BabMed и ръководител (Principal Investigator) Марк Гелер. Работата по тези грантове и проекти, както и участието на д-р Панайотов в екипа на водещи международно утвърдени учени, са допринесли за усъвършенстването на неговия академичен опит и изследователски умения.

Личните ми впечатления от досегашната работа на гл. ас. д-р Страхил Панайотов са свързани и с неговата работа в програмите на Катедра „Арабистика и семитология“ във Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където преди десетилетия започва да се развива и българската асириология. Тук без прекъсване са предлагани курсове по асириология, свързани с академичния език, историята и културата на Древна Месопотамия. В тази катедра през последните години д-р Панайотов е особено активен и като хоноруван преподавател по редица асириологични дисциплини както в ОКС „Бакалавър“, така и в ОКС „Магистър“. Курсовете му привличат интереса на студентите, а преподавателските му умения допринасят за по-нататъшното развитие на нашата университетска асириология.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното оценявам високо научната продукция на гл. ас. д-р Страхил Валентинов Панайотов, като убедено подкрепям кандидатурата му за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 2.2. История и археология в научната специалност „Документалистика, архивистика, палеография, включително историография и изворозонание“ по настоящия конкурс, обявен за нуждите на ИИСТИ – БАН. Призовавам и останалите членове на научното жури да гласуват положително.

Гр. София, 23 септември 2026 г.

/проф. д-р Симеон Евстатиев/